

www.koziej.pl
[@SKoziej](#)

Stanisław Koziej

**WSPÓŁCZESNE
KONFLIKTY MIĘDZYNARODOWE**

Istota i typologia konfliktów międzynarodowych

WOJNY ŚWIATOWE XX WIEKU

I wojna światowa: **Ententa** i **państwa centralne**

- Wzrost potęgi Niemiec: hegemon kontynentalny chciał zostać światowym, nacjonalizmy...
- Zaczęła się od incydentu - **zamach w Sarajewie**
- Masowe straty – 15 mln, wojna okopowa
- Upadek trzech mocarstw europejskich
- Włączenie się USA w sprawy Europy

II wojna światowa: „**państwa osi**” i **alianci**

- Słabość Ligi Narodów, ideologie faszyzmu i komunizmu
- Rewizjonizm powersalski w Niemczech; bezwład polityczny Europy – Monachium, pakt Hitler-Stalin
- Straty 70-80 mln, wojna lotniczo-pancerna
- Udział USA, **pojałtański ład międzynarodowy** po wojnie

Zimna wojna: **NATO** i inni sojusznicy USA oraz **UW** i inni sojusznicy ZSRR

- Niezbrojny, poniżej progu wojny, ciąg dalszy IIWS
- Światowa ekspansja ideologiczna komunizmu
- **Broń jądrowa!**, wyścig zbrojeń, odstraszanie, kryzys kubański
- Klęska społeczno-ekonomiczna, upadek ZSRR, rozpad świata dwubiegunowego

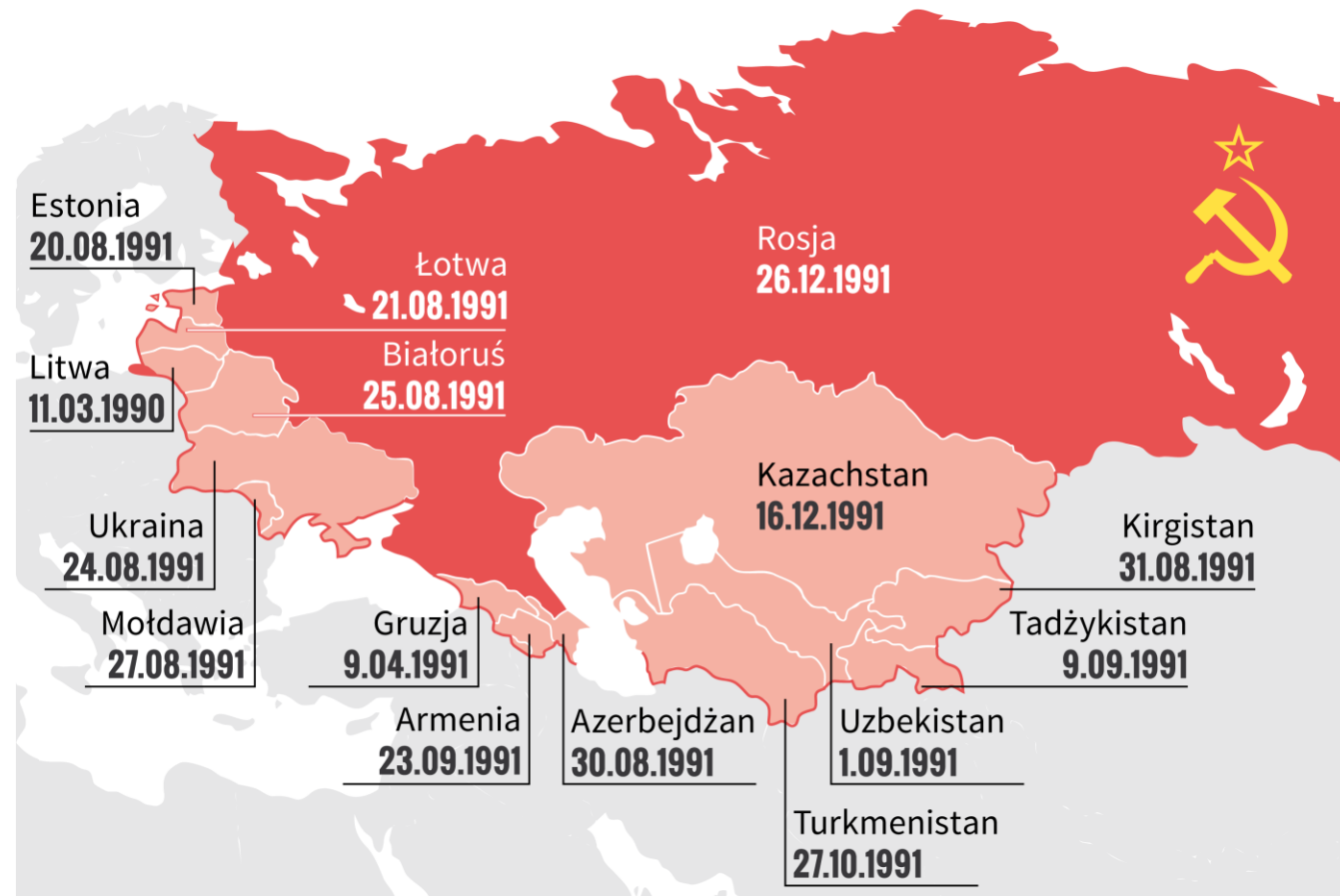
Pozimnowojenne środowisko bezpieczeństwa

- **Od konfrontacji do współpracy:
zmiana NATO**
- **USA jako hegemon**
- **Zachód – stabilny; przestrzeń
poradziecka - niepewność**
- **Bałkany**
- **Terroryzm**
- **Neoimperialne wyzwania rosyjskie**

Konflikty pozimnowojenne

Rozpad Związku Radzieckiego

Powstałe państwa z datą proklamacji niepodległości

Źródło: PAP

KONFLIKTY NA OBSZARZE PORADZIECKIM

- **15 nowych państw**
- **Wojny czeczeńskie**
- **Gruzja 2008r.**
- **Ukraina od 2014r.**
- **Kryzysy 2020:**
 - **Białoruś,**
 - **Kirgistan,**
 - **Górski Karabach**

Pozimnowojenne konflikty bałkańskie i bliskowschodnie: przegląd ogólny

- **BAŁKANY** – rozpad Jugosławii (7 państw pojugosławiańskich: Słowenia, Chorwacja, Serbia, Bośnia i Hercegowina, Kosowo, Macedonia, Czarnogóra)
- **BLISKI WSCHÓD**
 - Zatoka Perska/Kuwejt/Irak 1991r.
 - „Wojna z terroryzmem”: atak Al.-Kaidy, Afganistan, Irak 2003, Państwo Islamskie
 - Konflikty izraelsko-arabskie (Hamas, Hezbollah)

kz1.pl

Kontekst polityczno-strategiczny: cele i charakter konfliktów

- **Okres pozimnowojenny i konflikty secesyjne (ZSRR, Jugosławia),**
- **Liberalny interwencjonizm (Kosowo)**
- **Wojny kontrterrorystyczne (odwetowe – Afganistan; prewencyjne – Irak; stabilizacyjne(?) – Syria, Libia),**
- **Zaprowadzanie demokracji (operacje pokonfliktowe w Afganistanie i Iraku)**
- **Wojny neoimperialne (Gruzja, Ukraina) oraz zamrożone konflikty (Abchazja, Osetia Płd., Mołdawia, Donbas, Górski Karabach)**

Kontekst prawny: ograniczenia i konsekwencje

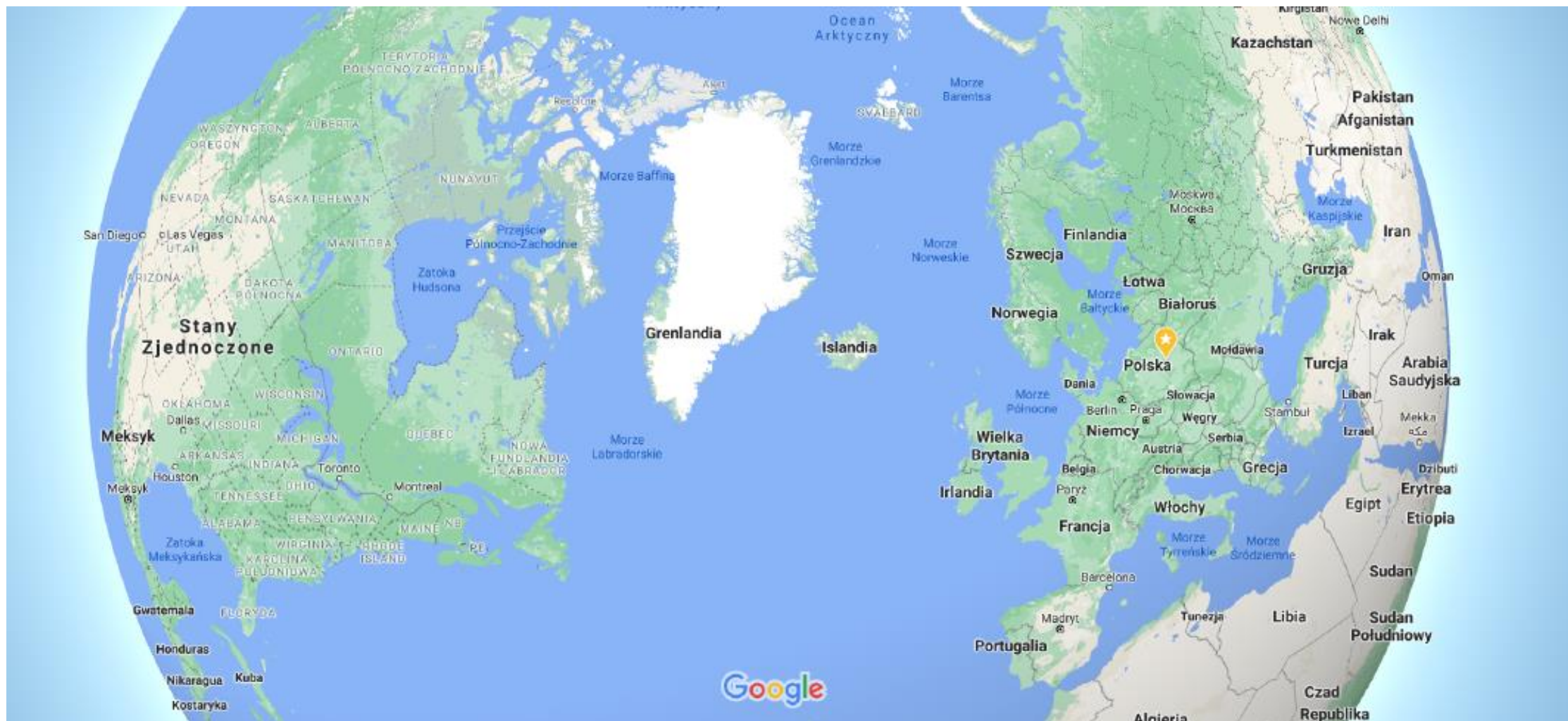
- **Interwencje humanitarne, prodemokratyczne, obrona praw człowieka (Kosowo), „Response to Protect”/R2P (Libia – pierwsza autoryzacja RBNZ),**
- **Rola RB NZ – nieprecyzyjne, różnie interpretowane rezolucje (Zatoka Perska 1991, Libia),**
- **Zaprowadzanie demokracji (nation building),**
- **Samoobrona wyprzedzająca: operacje uprzedzające a prewencyjne (doktryna Busha),**
- **Atakowanie celów cywilnych(?), jeńcy (tortury), prywatne firmy wojskowe**

Kontekst operacyjno-militarny: środki i sposoby

- **Zatoka Perska – wojna przejściowa między XX i XXI wiekiem, armii nowoczesnej z przestarzałą**
- **Kosowo – rola lotnictwa**
- **Afganistan i Irak – wojny asymetryczne, kontrterrorystyczne, przeciwpowstańcze, operacje pokonfliktowe**
- **CIMIC (współpraca cywilo-wojskowa)**
- **Rewolucja w wojskowości (technologiczna, informacyjna: broń precyzyjna, cyberbronie...)**
- **Agresja hybrydowa**

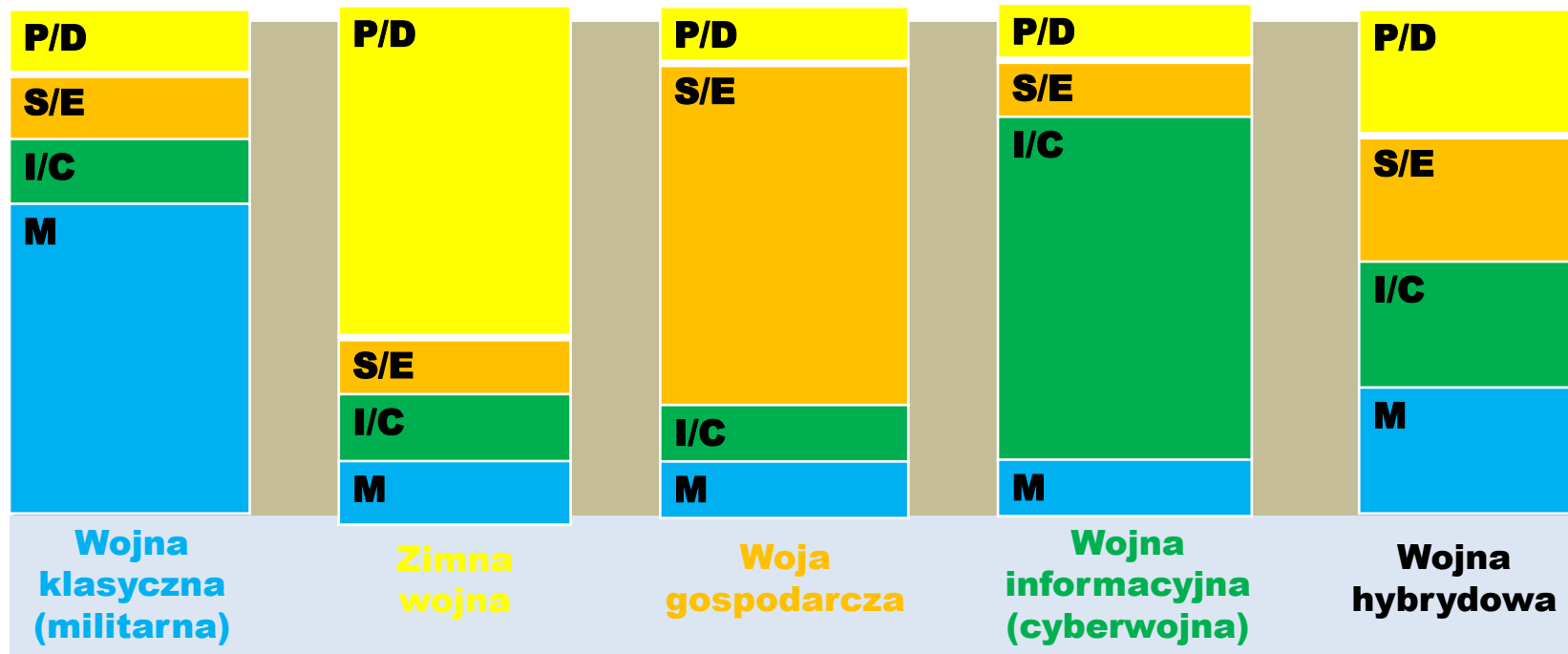
Potencjalne konflikty neozimnowojenne (ery rywalizacji wielkomocarstwowej)

OBSZAR EUROATLANTYCKI

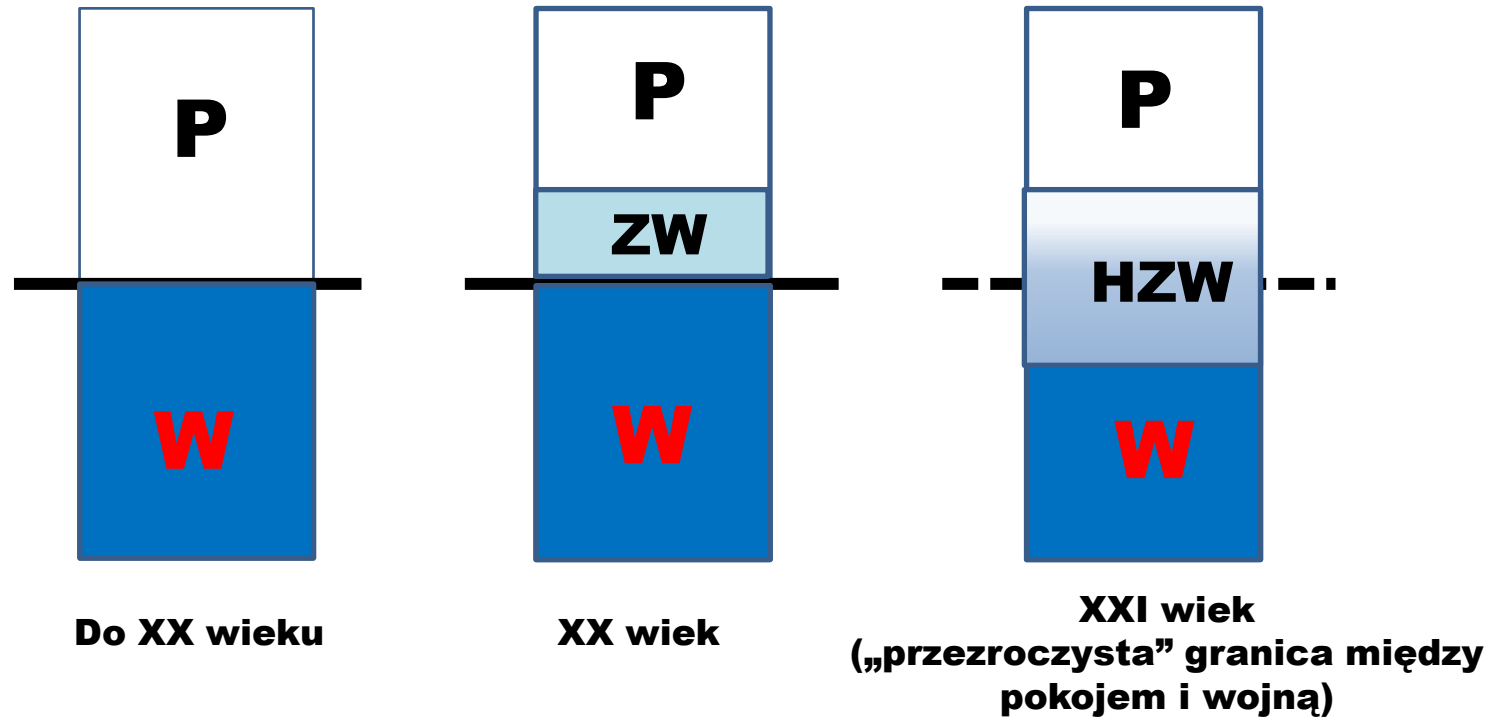

Rodzaje wojen w zależności od dominującego w niej typu przemocy

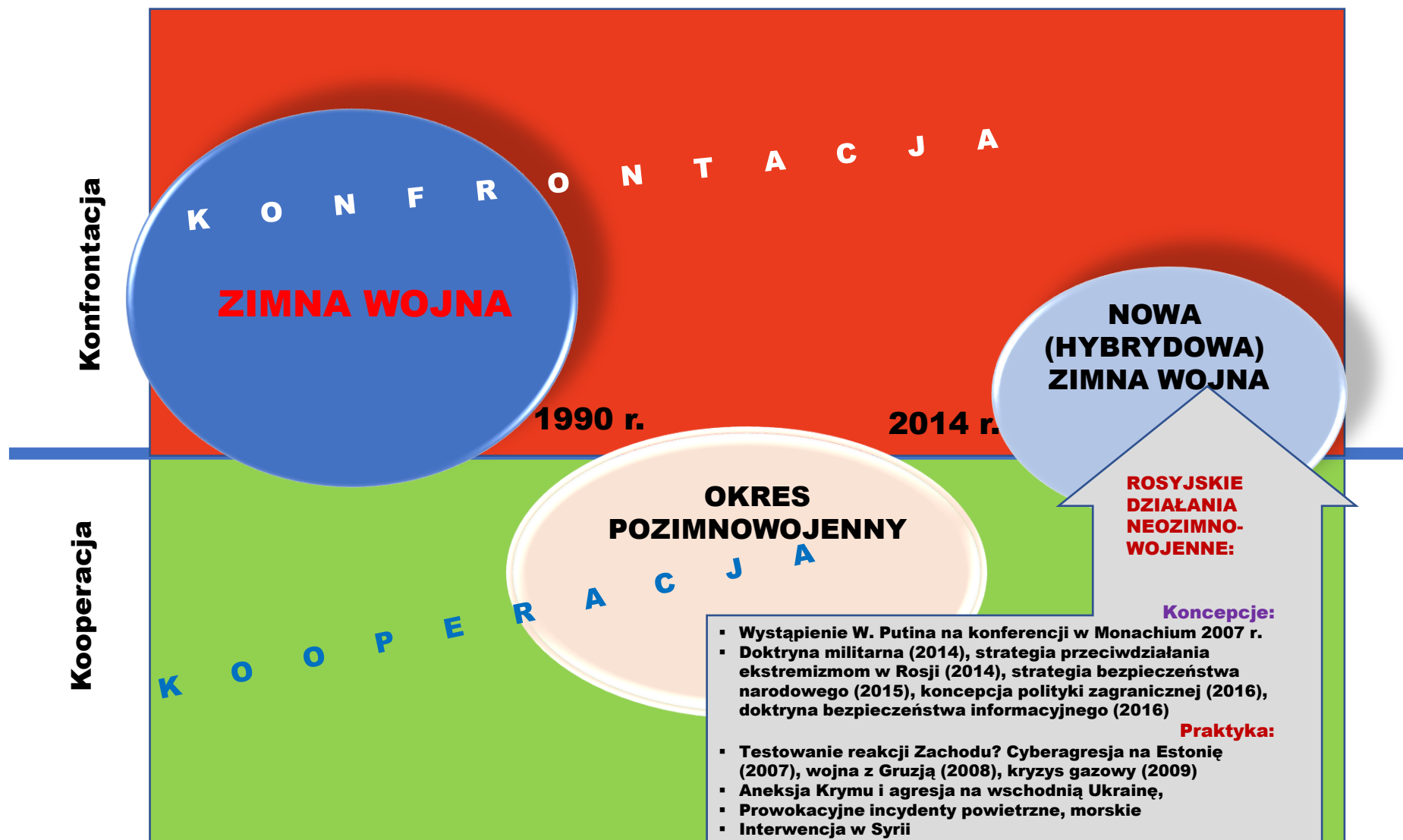
Rodzaje przemocy w międzynarodowych stosunkach bezpieczeństwa:
polityczno-dyplomatyczna (P/D), społeczno-ekonomiczna (S/E),
informacyjno-cyberprzestrzenna (I/C), militarna (M)

**Pokój (P), wojna (W), zimna wojna (ZW)
i hybrydowa zimna wojna (HZW)**

Od zimnej wojny do... nowej zimnej wojny

Porównanie I zimnej wojny XX wieku z nową (II) zimną wojną XXI wieku między Rosją i Zachodem: stopnie eskalacji

Doktryna presji polityczno-strategicznej

- **Presja polityczno-strategiczna:**
 - **Coercive diplomacy**
 - **Odstraszanie/zastraszanie nuklearne**
 - **Operacje szpiegowskie**
 - **Dywersja informacyjna, w tym cyberdywersja**
 - **Sankcje ekonomiczne**
 - **Dyslokacja i modernizacja SZ (wyścig zbrojeń)**
 - **Manewry wojskowe**
 - **Prowokacyjne incydenty wojskowe**
 - **Proxy wars**

Doktryna skrytej interwencji/agresji podprogowej

- **Skryta interwencja/agresja podprogowa:**
 - **Uruchamianie/wykorzystywanie wewnętrznych sił antypaństwowych przez służby specjalne**
 - **Operacje cyberdywersji**
 - **Skryte (pod przykryciem) użycie wojsk specjalnych/specnazu**
 - **Osłona interwencji szantażem otwartego konfliktu zbrojnego („kułak konwencjonalny” - duże zgrupowanie wojsk rozwinięte np. w ramach ćwiczeń typu ZAPAD w pobliżu granic NATO)**
 - **Uwaga: sytuacja trudnokonsensusowa w NATO/UE**

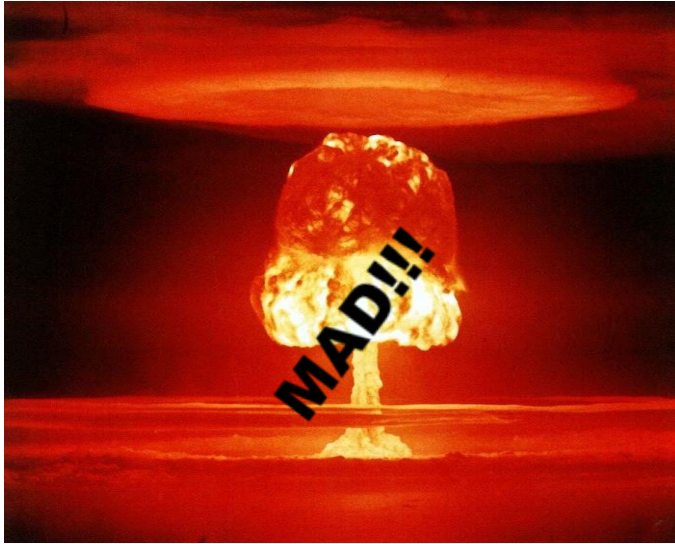

Doktryna agresji ograniczonej

- **Agresja otwarta – ograniczona:**
 - **Przejście od agresji skrytej do otwartej**
 - **Selektywne uderzenia raketowo-lotnicze**
 - **Błyskawiczna operacja aterytorialna (rajd, operacja desantowa)**
 - **Agresja terytorialna o ograniczonym rozmachu (celach, skali, terytorium...)**
 - **„Parasol” taktycznej broni jądrowej (doktryna deeskalacji nuklearnej i ... ostrzegawcze uderzenie jądrowe)**

Wojna na pełną skalę

- Agresja na pełną skalę
 - Wariant bardzo mało prawdopodobny – jak w czasie I zimnej wojny
 - Wyrwanie się spod kontroli agresji ograniczonej
 - Błąd ludzki/technologiczny
 - Cyberdywersja strony trzeciej w systemie kierowania bronią raketowo-nuklearną
- **MAD: Mutual Assured Destruction (zasada wzajemnego gwarantowanego zniszczenia) – jako bezpiecznik**

SYNTEZA PRZEŁOMU STRATEGICZNEGO

- **W czasach konfrontacji zimnowojennej XX w. (I światowa zimna wojna) główną rolę odgrywało zagrożenie globalną wojną nuklearną**
- **Okres pozimnowojenny – to przede wszystkim próby Zachodu budowania kooperatywnego systemu bezpieczeństwa wspólnie z Rosją**
- **Po rosyjskiej aneksji Krymu i interwencji na wschodniej Ukrainie zakończyła się era pozimnowojenna w stosunkach bezpieczeństwa Rosja-Zachód**
- **Rozpoczęła się nowa, hybrydowa zimna wojna – czyli ponowna konfrontacja polityczna między Rosją i Zachodem z groźbą użycia środków przemocy zbrojnej (włącznie z bronią nuklearną) w tle, ale już z bardziej zróżnicowanymi i ograniczonymi formami tych zagrożeń**

Możliwe scenariusze relacji Rosja - NATO

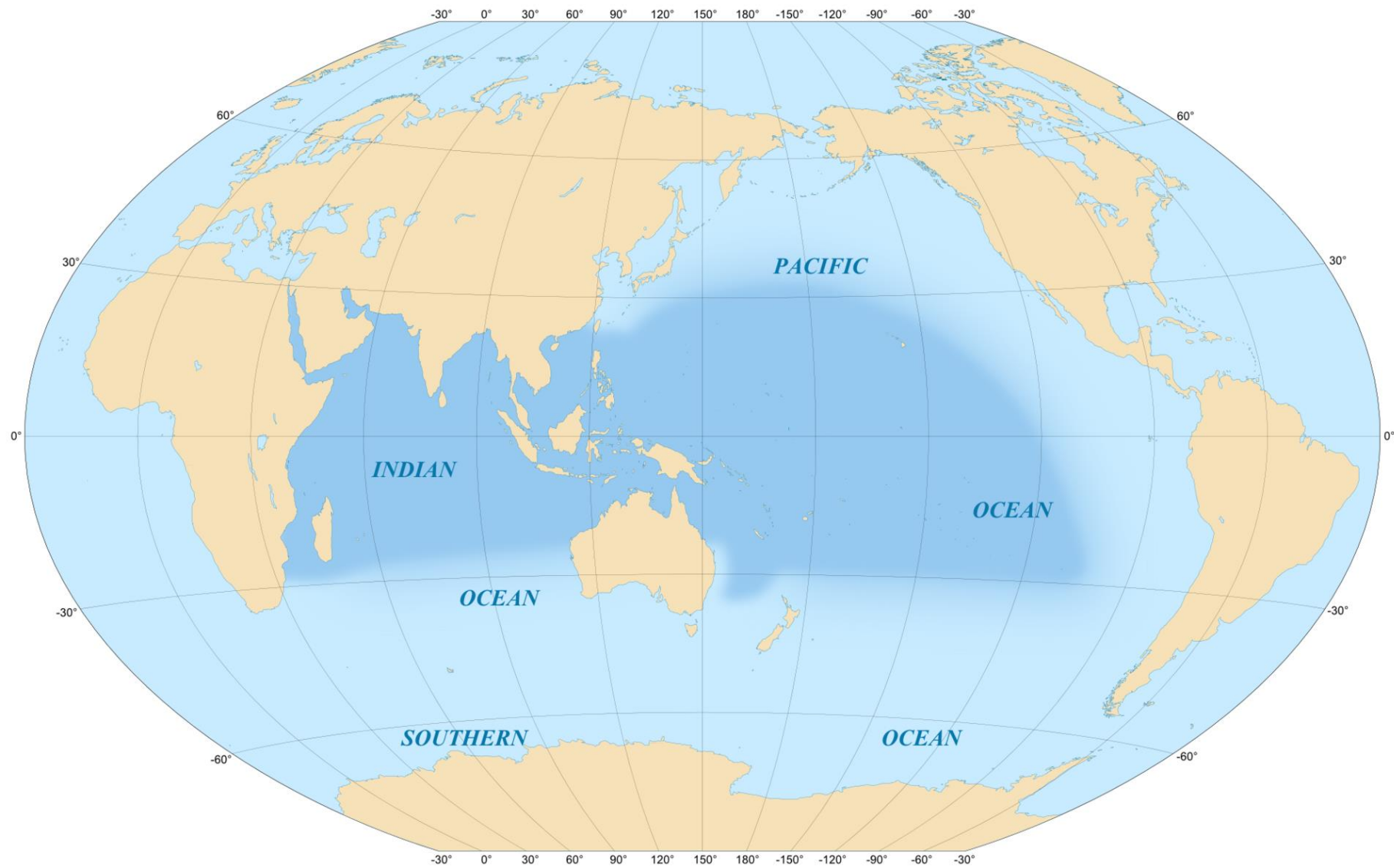
```
graph TD; A[Możliwe scenariusze relacji Rosja - NATO] --> B[Zimna wojna]; A --> C[Chłodny pokój]; A --> D[Wojna gorąca];
```

Zimna wojna

**Chłodny
pokój**

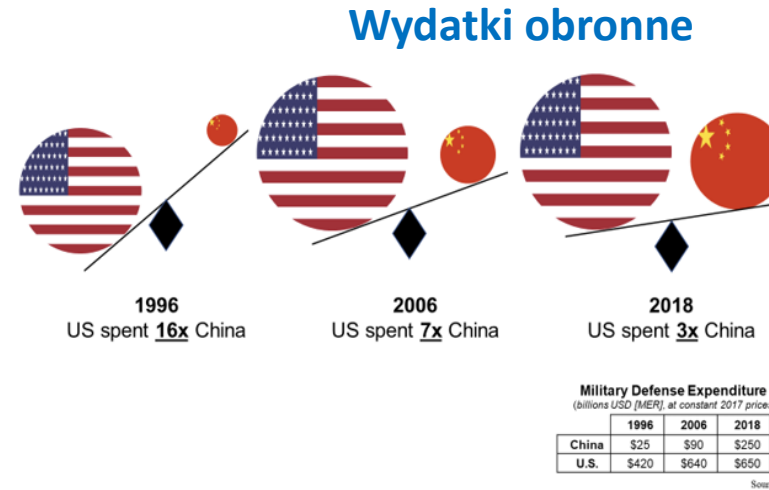
**Wojna
gorąca**

REGION INDO-PACYFIKU

Rywalizacja wielkich mocarstw XXI wieku i ryzyko globalnego konfliktu hegemonicznego USA - Chiny

- **USA – Chiny: pretendent goni hegemoną: „Pułapka Tukidydesa”?**

- **„Pułapka Tukidydesa”:**
 - **Obszary konfrontacji: „wojna handlowa” (cła) – rywalizacja technologiczna (Huwei, 5G, cyberszpiegostwo...), sprzeczności polityczne (Tajwan, Morze Południowochińskie...)**
 - **ryzyko zimnej wojny – TAK;**
 - **wybuch wojny gorącej: ograniczonej – być może, na pełną skalę – raczej NIE.**

Scenariusze rywalizacji USA - Chiny

Konfrontacyjna (raczej nieunikniona)

Kooperacyjna (mało realna)

Nowa zimna wojna: wojna polityczna

(bardzo prawdopodobna: presja polityczna, ekonomiczna, informacyjna, wyścig zbrojeń, incydenty militarne, proxy wars...)

Sytuacja nierozstrzygalna przez dekady, jak pierwsza zimna wojna w XX wieku

Wojna incydentalna: ograniczony konwencjonalny konflikt zbrojny

(prawdopodobna: duży incydent zbrojny, intencjonalna, sprowokowana lub ...niechciana wojna; Morze Południowochińskie, Tajwan, Korea...)

Sytuacja ryzykowna. Obie strony mają szanse na zyski, ale obie ryzykują stratami, a nawet katastrofą eskalacyjną

Wojna totalna: na pełną skalę, nuklearna

(bardzo mało prawdopodobna, ale nie dająca się wykluczyć jako przypadkowa lub po nieudanej deeskalacji...)

Sytuacja katastrofalna. Obie strony przegrywają

Szanse i ryzyka USA i Chin

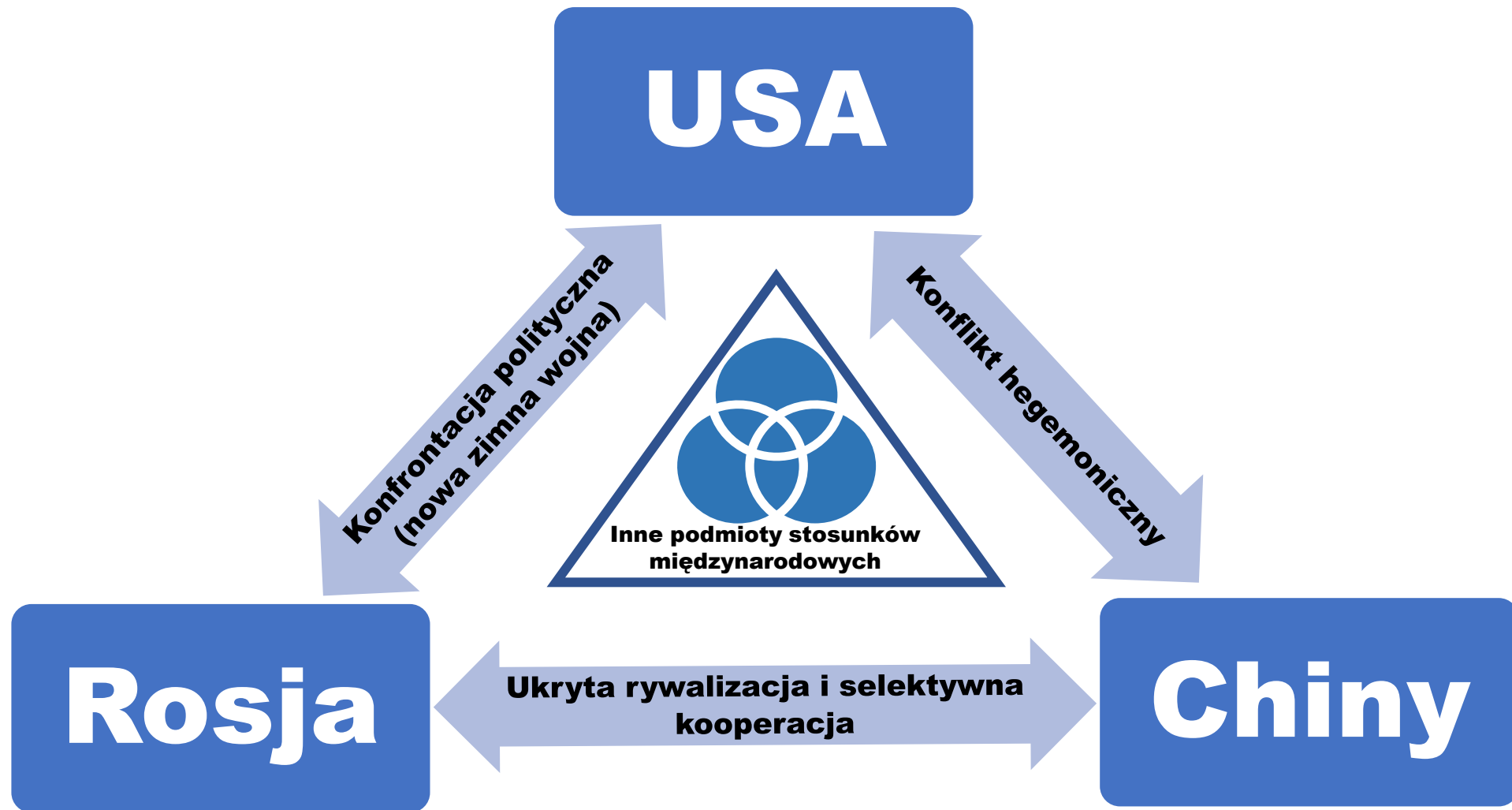
Inne ogniska konfliktów w Azji

- **Konflikt Chiny – Indie (Himalaje)**
- **Konflikt Indie – Pakistan (Kaszmir)**
- **Konflikty kontrproliferacyjne:**
Korea Płn. (denuklearyzacja?);
Iran (kryzys perski)
- **Asymetryczny konflikt hybrydowy:**
Izrael

PODSUMOWANIE

- **Konflikty pozimnowojenne zdominowane przyczynami etniczno-secesyjnymi i erupcją terroryzmu międzynarodowego**
- **Nowa, hybrydowa zimna wojna w relacjach Rosji z Zachodem: szczególnie niebezpieczna jest groźba agresji skrytej (podprogowej), stwarzającej sytuacje trudnokonsensusowe dla NATO/UE oraz agresji ograniczonej, pod parasolem rosyjskiej doktryny tzw. „deeskalacji nuklearnej”**
- **Konflikt hegemoniczny USA-Chiny najważniejszym czynnikiem przyszłego bezpieczeństwa**

Synteza: Trójkąt globalnej rywalizacji międzymocarstwowej XXI wieku

Dziękuję😊

Pytania?

*zapraszam
też na:*

www.koziej.pl
[@SKOZIEJ](https://www.instagram.com/skoziej)